

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Roininen, J. & Virkkula, O. 2023. Oulun kaupungin maaseutuelinkeinojen kehittämisspalvelumalli uudistuu. Oamk Journal 139/2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe20231005138880>

Oulun kaupungin maaseutuelinkeinojen kehittämispalvelumalli uudistuu

2.11.2023 - Roininen Jonna, Virkkula Outi

Oulun kaupunki tarjoaa maaseutuelinkeinojen kehittämispalvelua maksamalla oululaisille maa- ja metsätiloille kehittämisrahaa. Palvelun uudistamiselle on ollut tarvetta. Nykyiset tukivaihtoehdot eivät kannusta hakemaan rahoitusta oman maatalan kehittämiseen. Kaupungin kehittämispalvelulla voidaan ohjata maataloutta nykyistä kannattavampiin ja ympäristöystävällisempiin toimintamalleihin.

Uusi palvelumalli kannustaa maataloja panostamaan ympäristön hyvinvointiin ja toiminnan kehittämiseen (kuva: Roine Piirainen/kuviasuomesta.fi).

Oulun kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2040 mennessä, mikä pakottaa Oulun vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä [1]. Oulun ympäristöohjelman 2026 toimenpiteisiin on kirjattu ilmastoystävällisten viljelytapojen käyttöönoton edistäminen sekä

maatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen kannustamalla maataloja ympäristöystävällisten menetelmien käyttöön [2].

Osana ympäristöohjelman toteutusta Oulun kaupungille on laadittu kiertotalouden tiekartta. Tiekartan tarkoituksena on tarkastella, millä toimenpiteillä Oulun kaupunkiorganisaatiossa voidaan edistää kiertotalouden toteutumista. Tiekartan toimenpiteissä on mainittu uudistuvien viljelymenetelmien edistäminen. Vastuu toimenpiteiden toteuttamisesta on Oulun maaseutupalveluilla, jonka yhtenä tehtävänä on tarkastella kehittämisrahan mahdollisuuksia kiertotaloudessa. [3]

Julkinen rahoitus ohjaa maaseudun kehittämistä

Maatalouden rahoitusta ohjataan EU-tasolla ja kansallisesti. Vuonna 2023 käynnistynyt Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka, Common Agricultural Policy (CAP), ohjaa Suomen maataloutta ympäristö- ja ilmastoystävällisiin toimenpiteisiin [4]. Uuden ohjelman tavoitteena on edistää aktiivista ruuantuotantoa, ympäristö- ja ilmastoviisasta maataloutta sekä maaseudun uudistumista ja monipuolisuutta [5]. Euroopan maaseuturahastosta myönnetään viljelijöille tukea maataloustukina ja maaseudun kehittämisen tukina [6].

Oulun maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue eli Oulun maaseutupalvelut hoitaa maaseutuhallinnon tehtäviä Oulun ja Pudasjärven kaupunkien sekä Iin ja Utajärven kuntien alueella. [7] Nykyisessä muodossaan maaseutuelinkeinojen kehittämistä on maksettu vuodesta 2012 alkaen. Se juontaa juurensa vuonna 1980 tehtyyn Oulun maatalouden kehittämisselvitykseen [8].

Oulun maaseutupalvelut toimii Ruokaviraston ja Oulun kaupungin alaisuudessa [7]. CAP ja laki maaseutuelinkeinojen kehittämisen tukemisesta luovat reunaehdot Oulun kaupungin maaseutuelinkeinojen kehittämistä rahojen jakamiselle. Sitä ei voida myöntää sellaisiin kohteisiin, joita on rahoitettu muun julkisen rahoituksen kautta [9].

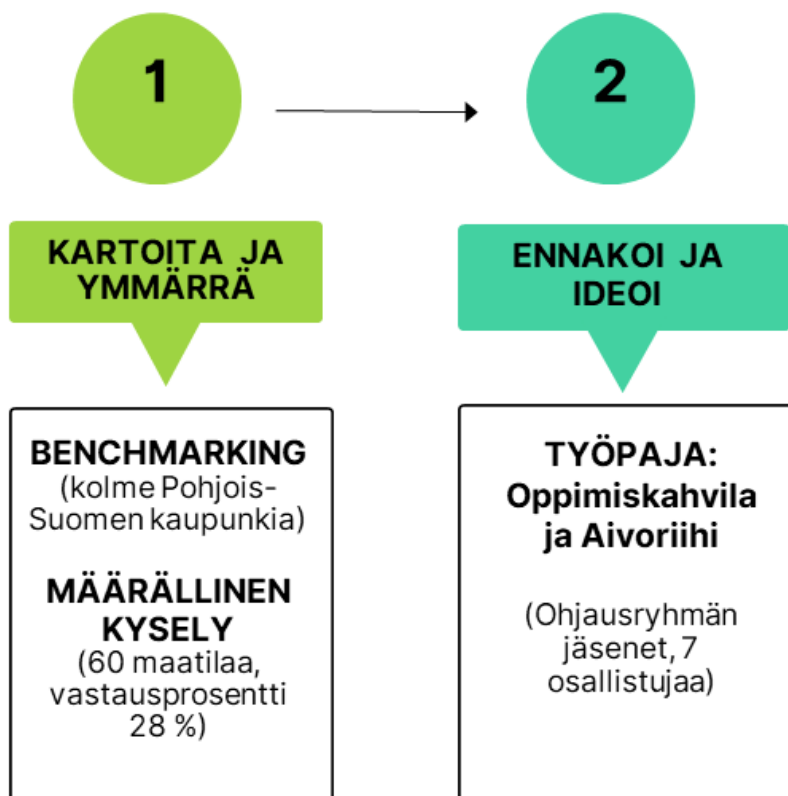
Palvelumuotoilulla asiakas muutoksen keskiöön

Oulun maaseutupalvelut toteutti kehittämistä rahauudistuksen YAMK-opinnäytetyönä. Kehittämistyön lähestymistapana sovellettiin palvelumuotoilua, jossa korostuu

asiakaslähtöisyys. Palvelumuotoilu tarjoaa selkeitä menetelmiä ja työkaluja, joilla tuodaan palvelun käyttäjät kehittämisen keskiöön. [10]

Kehittämistyössä pyrittiin tunnistamaan kaupungin kehittämispalvelulle toimenpiteitä, jotka parantavat maatilaympäristön hyvinvointia ja oululaisten maatilojen taloudellista kannattavuutta. Tavoitteena oli tuottaa helppokäyttöinen, hyödyllinen ja houkuttava palvelumalli. [10]

Kehittämistyö eteni vaiheittain (ks. kuvio 1). Ensiksi selvitettiin myös benchmarking-menetelmällä, millaisia maaseutuelinkeinojen kehittämispalveluita muut Pohjois-Suomen kunnat ja kaupungit tarjoavat ja verrattiin niitä Oulun malliin. Tämän jälkeen osallistettiin palvelun käyttäjiä eli maatiloja määrällisen asiakaskyselyn avulla. Lisäksi kehittämisrahasta päättäviä henkilöitä eli ohjausryhmän jäseniä osallistettiin oppimiskahvila- ja aivoriihityöpajassa.

KUVIO 1. Opinnäytetyön aineistonkeruu toteutettiin palvelumuotoilun periaatteilla.

Eri vaiheista kerätyn aineiston avulla löydettiin uusia ajankohtaisia ja tärkeitä rahoituskohteita oululaisten maatilojen toiminnan kehittämiseen sekä maatalousyrittäjien,

eläinten ja ympäristön hyvinvoinnin edistämiseen. Uudet rahoituskohteet mahdollistavat kehittämISRahan nykyistä paremman vaikuttavuuden ja käyttöasteen.

Uusi palvelumalliehdotus korostaa eläinten, ympäristön ja yrittäjän hyvinvointia

Kehittämistyössä tuotettiin kehittämISRahan jakamiseen uusi palvelumalliehdotus. Oulun kaupunki tekee ehdotuksen perusteella päätöksen lopullisesta käyttösuunnitelmasta ja kehittämISRahaan varattavasta määrärahasta. Asiakaskyselyn perusteella nykyiset rahoituskohteet olivat edelleen tarpeellisia, joten oli perusteltua säilyttää ne.

Rahoituskohteita pyrittiin lisäämään ja monipuolistamaan, jotta kehittämISRaha hyödyttäisi eri kokoisia ja tilarakenteeltaan erilaisia maatiloja. Tulosten perusteella palvelumalliehdotuksen pääteemoiksi muodostuivat maatalousyrittäjän, eläinten ja ympäristön hyvinvointi sekä maatalojen toiminnan kehittäminen.

Yrittäjien jaksaminen nousi vahvasti esiin ohjausryhmän työpajassa. Uudessa mallissa maatalousyrittäjän hyvinvointiteemaan sisältyy uuden maatalousyrittäjän starttiraha, työvoiman palkkausavustus, maksullisen lomituksen tukeminen (500 euroa/tila/vuosi) sekä yrittäjän tai tilan jatkajan II- tai III-asteen kouluttautumisasiavustus (100 euroa/tila/enintään 4 vuotta). Kaikki esitykset ovat korvauskohteina maltillisia kaupungille, mutta kannustavat tiloja tärkeässä työssään.

Eläinten hyvinvointiteemassa säilytetään muun muassa karjanjalostussuunnitelmat ja karjatalousneuvonta. Aiemmin kehittämISRahalla on tuettu biopohjaisten kuivikkeiden käyttöä. Uudessa ehdotuksessa tuettaviin kuivikkeisiin on lisätty hiekka, sillä se edistää eläinten hyvinvointia parantamalla sorkka- ja utareterveyttä [11]. Rahoitettavaksi kohteeksi ehdotettiin myös eläinlääkärin ja sorkanhoitajan kulujen korvaamista tietyin ehdoin.

Ympäristön hyvinvointi -teemassa säilytetään mineraalipohjaisten maanparannusaineiden käyttö, peltojen kuivatus- ja ojitussuunnitelmat sekä kasvinsuojeluruiskun testaus. Työpajassa esiin noussut biohiilen käyttö maanparannusaineena lisättiin rahoitusvaihtoehdoksi. Korkean hiilensidontapotentiaalin omaava biohiili hillitsee ilmastonmuutosta. Biohiili voi toimia hiilivarastona, sillä se säilyy maaperässä satoja vuosia. [12]

Maatalousmuovin keräykseen lisättiin vaihtoehto, jossa maatalousyrittäjä voi tilata erillisen jätelavan keräystä varten. Toimenpiteillä olisi myös positiivisia vaikutuksia alan imagoon. Karjatilojen jätevesiselvitykset laajennettiin koskemaan kaikkia maatiloja, minkä toivotaan kannustavan myös kasvitiloja selvitysten tekemiseen. Energiaomavaraisuutta tuetaan laajentamalla korvaus koskemaan bioenergiasuunnitelmien myös muita uusiutuvan energian suunnitelmia.

Tuotannon kehittäminen oli yksi ohjausryhmän työpajassa eniten kannatusta saaneista teemoista. Maatilojen toiminnan kehittäminen -teemassa säilytetään neuvontaan sekä kannattavuuden kehittämiseen liittyvät kohteet. Uutena rahoituskohteena ehdotetaan älyteknologiahankintakustannusten osittaista korvaamista (kertakorvaus 200 euroa). Lisäksi rahoituskohteeksi esitettiin maatalan markkinoinnista aiheutuneita kustannuksia, millä tuetaan alkutuotannon läpinäkyvyyttä.

Parempi käyttöaste lisää palvelun vaikuttavuutta

Oulun kaupungin maaseutuelinkeinojen uudistettu palvelumalli sekä uusi käyttösuunnitelmaehdotus vastaavat Oulun kaupungin kiertotalouden tiekartan tavoitteisiin. Se kannustaa oululaisia maatiloja vähentämään maatalouden ravinnekuormitusta ja panostamaan ympäristön hyvinvointiin.

Uudistetun palvelumallin avulla Oulun kaupunki pystyy tarjoamaan kehittämisspalvelua maatilojen talous- ja teknologiakehityksen sekä kestävien ympäristöratkaisujen tukemiseksi. Rahoituskohteita lisäämällä uusi palvelumalli tulee hyödyttämään erikokoisia ja tilarakenteeltaan erilaisia maatiloja, jolloin palvelun käyttöaste kasvaa. Käyttöasteen kasvun myötä myös palvelun vaikuttavuus paranee.

Jonna Roininen

maaseutuasiamies

Tyrnävän maaseutupalvelut

Outi Virkkula

maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelman (YAMK) tutkintovastaava, yliopettaja

ICT ja liiketoiminta

Oulun ammattikorkeakoulu

Artikkeli perustuu opinnäytetyöhön:

Roininen, J. 2023. Oulun kaupungin maaseutuelinkeinojen kehittämispalvelun uudistus Oulun ammattikorkeakoulu. Maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma (YAMK). Opinnäytetyö.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2023081524724>

Lähteet

[1] Oulun kaupunki. 2023. Oulun hiilinielut. Hakupäivä 24.5.2023.

<https://www.ouka.fi/oulu/ymparisto-ja-luonto/oulu-hiilinielut>

[2] Oulun kaupunki. 2019. Ympäristöohjelma 2026 – kohti hiilineutraalia Oulua. Hakupäivä

3.4.2023. <https://www.ouka.fi/documents/64417/18686833/Ymp%C3%A4rist%C3%B6ohjelma2026-KH-12082019.pdf/33caeb8d-373c-4a7c-820d-22b135a77177>

[3] Oulun kaupunki. 2021. Kiertotalouden tiekartta. Hakupäivä 24.5.2023.

https://www.ouka.fi/documents/64417/27103088/Kiertotalouden_tiekartta_saavutettava.pdf/2d1e6323-8316-492d-a7ac-a01881d2cb36

[4] Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2023. Euroopan maaseuturahasto. Hakupäivä

3.4.2023. <https://www.ely-keskus.fi/euroopan-maaseuturahasto>

[5] Maa- ja metsätalousministeriö. 2023. CAP-suunnitelma. Hakupäivä 17.5.2023.

<https://mmm.fi/cap27/cap-suunnitelma>

[6] Ruokavirasto. 2023. Muutoksia ja pysyvyyttä maaseudun kehittämistuissa vuonna

2023. Hakupäivä 3.4.2023. <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/tuet-uudistuvat/maaseudun-kehittaminen/>

[7] Oulun kaupunki. 2023. Maaseutupalvelut. 2023. Hakupäivä 7.2.2023.

<https://www.ouka.fi/oulu/ymparisto-ja-luonto/maaseutupalvelut>

[8] Oulun kaupunki. 2011. Maaseutuelinkeinojen kehittämISRaha vuodesta 2012 alkaen.

Yhdistymishallituksen päätös 25.5.2011 § 52. Sisäinen lähde.

[9] Oulun kaupunki. 2022. Maaseutuelinkeinojen kehittämISRahan käyttösuunnitelma

vuodelle 2022. Sisäinen lähde.

[10] Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.

[11] Siipola, T. & Smolander, K. 2020. Hiekkaparsien vaikutukset maidon laatuun ja lypsyjärjestelmään. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 26.5.2023.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020052814823>

[12] Bioenergia ry. 2020. Biohiili. Hakupäivä 26.5.2023.

<https://www.suomenbiohiili.fi/biohiili/>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 139/2023

Julkaisuvuosi: 2023

Tekijätiedot: Roininen Jonna, Virkkula Outi

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe20231005138880>

Tiivistelmä: Oulun kaupungin maaseutuelinkeinojen kehittämispalvelua ollaan uudistamassa. Uudistus koskee Oulun kaupungin oululaisille maa- ja metsätiloille tarjoamaa maaseutuelinkeinojen kehittämistä. Jonna Roinisen YAMK-opinnäytetyössä etsittiin palvelumuotoilun menetelmin kehittämispalvelulle uusia rahoituskohteita. Uusi kehittämispalvelumalli kannustaa oululaisia maatiloja toiminnan kehittämiseen sekä maatalousyrittäjien, eläinten ja ympäristön hyvinvoinnin edistämiseen. Uudet rahoituskohteet mahdollistavat kehittämistä paremman vaikuttavuuden ja käyttöasteen.